

Peter Topić (2015)

Zasvojenost s seksualnostjo v digitalni dobi: priročnik za strokovnjake, zasvojene in njihove družinske člane

Maribor: Založba Pivec. 356 strani.

ISBN: 978-961-6968-30-0

Verjetno tudi v svetovnem merilu ni veliko knjig o zasvojenosti s seksualnostjo, ki bi bile tako celovito, kompleksno napisane, kot je to delo. V primerjavi z državami, v katerih so o obravnavani problematiki poročali postopno, kot so jo raziskovali, si v Sloveniji ne moremo privoščiti časa za razvoj področja, ki nas je zlasti z dostopnostjo svetovnega spleta in globalizacijo »udarilo« skoraj čez noč.

Knjiga *Zasvojenost s seksualnostjo v digitalni dobi* je sinteza znanj in kliničnih izkušenj iz najsodobnejše znanstvene in strokovne literature, obogatena s konkretnimi primeri doživljanja stiske in z utrinki iz procesa okrevanja, vzetimi iz terapevtske zakladnice tujih strokovnjakov in avtorja.

Peter Topić, certificirani terapevt za seksualno zasvojenost, terapevt transakcijske analize in diplomirani socialni delavec, se na zasvojenost s seksualnostjo ozre z različnih zornih kotov, pri tem pa dekonstruira vrsto družbeno zgrajenih stereotipov, predsodkov, mitov in tabujev v povezavi s spolnostjo, ki smo jih ljudje v zgodovini razvili in sčasoma razbili, ne da bi ob tem prenehali ustvarjati nove.

Avtor v tekoče berljivem slogu, s pronicljivim, kritičnim in vedno humanističnim razmišljanjem in vrednotenjem vodi bralke in bralce od analize terminologije in raznovrstnih strokovnih opredelitev problematike prek že preseženih ali še vedno živih zmotnih predstav in mitov do izjemno aktualne in skokovito naraščajoče povezave seksualne zasvojenosti s pornografijo in internetom.

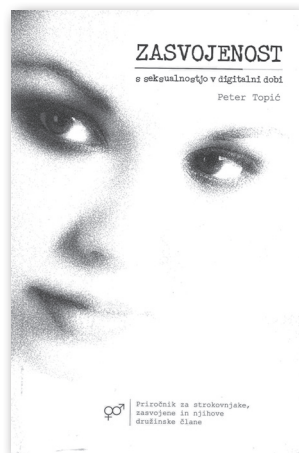
Eno od osrednjih poglavij v knjigi je namenjeno dognanjem sodobne nevroznanosti, ki osvetljujejo biološki okvir zasvojenosti s seksualnostjo in nam posredujejo pomembno sporočilo, da gre za bolezen oz. za odločilne spremembe v delovanju možganov. Avtor pojasni travmatično izkušnjo kot enega od osrednjih dejavnikov spremembe v posameznikovem življenjskem svetu, spremembe, na katero je oseba odgovorila oz. na katere udarno moč se je prilagodila z vedanjem, ki je preraslo v odvisniško navado.

Novo razumevanje možganske nevroplastičnosti in drugih biopsihosocialnih značilnosti človeškega organizma opogumlja tako ljudi, zasvojene s seksualnostjo, kot njihove bližnje, strokovno in laično javnost, da je ob ustrezni podpori in zdravljenju mogoče okrevati in se osvoboditi uničujočih miselnih, čustvenih in vedenjskih vzorcev zasvojenosti. Proces okrevanja je zahteven, kompleksen in dolgotrajen, vendar so človekovi možgani sposobni ustvariti nove nevrnske povezave in preoblikovati zasvojenjske vzorce delovanja.

Ko se Peter Topić ozre na nekatere razsežnosti družbene konstrukcije seksualnosti, posebno pozornost nameni današnji ženski in njeni odprtosti, a tudi ranljivosti, za eksperimentiranje s svojo spolno identiteto, raziskovanje svojih spolnih potreb in fantazij, povezanih z idealiziranim odnosom s spolnim partnerjem oz. partnerko, odnosom, ki je v veliki meri izraz potrošniških vzorcev spolnosti.

Navade seksualne zasvojenosti ne vplivajo rušilno zgolj na osebo, ki je zasvojena, temveč tudi na njene odnose s pomembnimi drugimi, predvsem s partnerjem oz. partnerko, ki se – kot vsak, ki se srečuje s ključno spremembo življenjske situacije – rešuje, kot zmora in zna, pogosto neuspešno, tako da se odnosna oz. družinska kriza celo poglobi in zdi brezizhodna.

Avtor brez moraliziranja strne najznačilnejše miselne, čustvene in vedenjske odgovore svojcev zasvojenih in predlaga načine ravnanja, ki so jim lahko v pomoč pri razvezovanju vozla, v katerega so se zapletli.

Strokovnjake opozori na etične dileme, s katerimi se bodo srečevali pri delu z ljudmi, zasvojenimi s seksualnostjo, in njihovimi bližnjimi.

Težave, ki jih povzročata zasvojenost s seksualnostjo, se vsaj v očeh nestrokovne javnosti stereotipno povezujejo s spolnim nasiljem in kaznivimi dejanji. Da bi avtor pripomogel k pomenski razmejitvi med različnimi pojmi oz. dejanji spolnega nasilja kot tudi njihovemu razlikovanju od nenasilnih vedenj ljudi, zasvojenih s seksualnostjo, najpogosteje uporabljene izraze opredeli s kazenskopravne, zakonodajne perspektive.

Zelo aktualni so razdelki v knjigi, kjer lahko preberemo o kaznivih dejanjih spolnega nasilja in zlorabah na internetu. Predstavljene so oblike strokovne pomoči storilcem takih kaznivih dejanj. *Zasvojenost s seksualnostjo v digitalni dobi* se sklenu s poglavjem o možnostih individualne, partnerske in skupinske psihosocialne podpore in terapevtske pomoči osebam, ki so zasvojene s seksualnostjo, in njihovih svojcem. Čeprav sta obseg in raznovrstnost storitev manjša kot ponekod v tujini, dostop do njih pa precej omejen s krajem bivanja osebe, so na voljo tudi v Sloveniji.

Ključna pogoja za uspešen proces okrevanja sta vzpostavitev in vzdrževanje varnega, zaupnega delovnega odnosa med ljudmi, ki pomagajo, in tistimi, ki so se znašli v stiski. Pomoč osebam, zasvojenim s seksualnostjo, in njihovim svojcem zahteva od strokovnjaka zelo etično držo, ki jo je treba nenehno preverjati, in neposrednost, ki ne omahuje pred postavljanjem zelo intimnih, včasih neprijetnih vprašanj in poslušanjem skrajno zasebnih, pogosto nekonvencionalnih zgodb.

Knjigi daje svojevrsten pečat predzadnje poglavje »Zasvojenski seks ali izpolnjujoča spolnost«. V njem avtor kritično primerja zasvojenski seks z izpolnjujočo, čeprav morda ne najbolj običajno oz. tradicionalno spolnostjo. Njegovo temeljno sporočilo je nedvoumno: vsaka spolna praksa je normalna in bi morala biti družbeno sprejemljiva, če je izraz sporazumne odločitve odraslih oseb, pri tem pa nihče od udeležencev ni prizadet in ne trpi. Če omenjeni pogoj za »zdravo«, vzajemno izpolnjujočo spolnost ni uresničen in oseba v odgovor na različne stiske oz. težave razvije »patološko« odvisnost od seksa, potrebuje podporo in pomoč, da bo lahko okrevala in oblikovala bolj konstruktivne življenjske, tudi spolne navade.

Temu sporočilu v prid govorijo najnovejša znanstvena spoznanja o človeški seksualnosti, gotovo pa nas čaka še dolga pot do družbene konstrukcije resničnosti, ki bo vključevala takšno razumevanje.

Lea Šugman Bohinc